

Startnotitie grondstoffenplan 2024-2030 Beverwijk

Afval is een onderwerp waar iedereen elke dag, bewust en onbewust, mee te maken heeft. We vinden het belangrijk dat we ons afval makkelijk kwijt kunnen voor een redelijke prijs, de afvalstoffenheffing. Steeds meer mensen hebben het besef dat we ons afval kunnen inzetten als grondstoffen, een belangrijke stap naar de circulaire economie.

Aanleiding

Het grondstoffenbeleidsplan 2017-2021 is inmiddels afgerond. In 2022 heeft een evaluatie van de ingevoerde maatregelen plaats gevonden. In de evaluatie wordt geconcludeerd dat de doelstelling van 240 kg restafval per inwoner in 2021 is behaald; er is 234 kg per inwoner ingezameld.

In het milieubeleidsplan 2021-2025 dat in 2021 in de raad is vastgesteld staat dat Beverwijk zich committeert aan de landelijke doelstelling van 50% minder primair grondstofverbruik in 2030 en dat de stad 100% circulair is in 2050.

In het Rijksbrede programma 'Nederland Circulair in 2050' heeft het kabinet in 2016 geschetst op welke manier de Nederlandse economie kan veranderen naar een duurzame en volledig circulaire economie in 2050. Ook de gemeente Beverwijk wil in 2050 circulair zijn. In een circulaire economie zijn producten zo ontworpen dat ze lang meegaan, gerepareerd kunnen worden en uiteindelijk de grondstoffen opnieuw kunnen worden toegepast¹. Gemeenten vervullen een belangrijke rol in dit systeem omdat zij verantwoordelijk zijn voor de inzameling van grondstoffen en afval bij huishoudens. Hoe een gemeente dat organiseert kan zij zelf bepalen.

Als we kijken naar de hoeveelheden ingezameld huishoudelijk afval is er dan nog een lange weg te gaan. Als wij doorgaan op de manier van nu, gaat de afname van restafval en de inzameling van kwalitatief goede grondstoffen niet snel genoeg, er moet dus een trendbreuk gerealiseerd worden. Een nieuw grondstoffenplan moet een inzamelsysteem met een effectief pakket aan maatregelen voorstellen waarmee deze trendbreuk gerealiseerd kan worden en waarmee onze inwoners bediend worden om hun grondstoffen gemakkelijk aan te kunnen bieden.

Voorafgaand proces

In januari 2022 is in de raadscommissie gesproken over het toen aangeboden grondstoffenplan. Het was een bijzondere tijd, vlak voor de gemeenteraadsverkiezingen, waarbij de behoefte om een nieuwe koers te bepalen klein was. Nu, met een nieuwe raad in een nieuwe termijn kan deze koers worden vastgesteld. Ook werd aangegeven dat een goede afweging tussen bron- en nascheiding van PBD ontbrak in voorliggend stuk en waren de meeste fracties tegen het stoppen van de gescheiden inzameling van GFT in de wijken Broekpolder en het centrum.

Het college heeft alle vragen en opmerkingen ter harte genomen en wil met deze startnotitie het proces naar een nieuw grondstoffenplan met u vastleggen.

Beleid en stappenplan

In een nieuw grondstoffenplan beschrijven we onze ambitie en visie over de circulaire economie voor zover het huishoudelijke grond- en afvalstoffen zijn. Kort samengevat gaat het er daarbij om zoveel mogelijk grondstoffen her te gebruiken en zo weinig mogelijk restafval te verbranden. De gemeente heeft keuzevrijheid hoe zij de wettelijke doelen en eigen ambities wil realiseren. In het nieuwe grondstoffenplan beschrijven we onze doelstellingen en de manier waarop wij die willen behalen. In dit stappenplan is beschreven welke stappen in welke volgorde gezet gaan worden op weg naar nieuw grondstoffenbeleid.

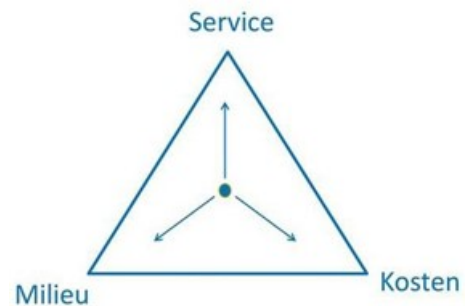
Projectmatige aanpak

Op weg naar nieuw grondstoffenbeleid moeten er keuzes gemaakt worden. Grondstoffenbeleid is een veelzijdig politiek onderwerp. Het is praktisch en er valt veel te kiezen op het gebied van inzamelsystemen, milieuambities en serviceniveau. Deze keuzes hebben consequenties voor alle inwoners. Het is daarom belangrijk om te zorgen voor draagvlak en de juiste kennis bij zowel de inwoners als de gemeentelijke organisatie (politiek en ambtelijk). Op een projectmatige manier wordt aan dit proces stap voor stap invulling gegeven.

¹ Zie voor meer informatie de achtergrondinformatie verderop in het stuk

Afvaldriehoek

De afvaldriehoek toont de beïnvloedbare aspecten van het afvalbeleid: milieu, service/dienstverlening en kosten. De gemeente voert op al die aspecten regie. Op welke manier dat gebeurt is de uitkomst van de keuzes die we maken, deze wordt verankerd in het grondstoffenplan. Zo ontstaat een 'gemeente-specifieke'-balans tussen wensen van burgers, milieurendement en financiële middelen. Vanuit de Europese Unie en de Rijksoverheid wordt in het streven naar een circulaire economie vooral ingezet op milieurendement.

Projectmatige stappen

In de projectmatige aanpak onderscheiden we verschillende fases:

Definitiefase

Het doel van deze fase is het vaststellen van de kaders waarbinnen het beleid wordt opgesteld. Deze kaders geven in ieder geval aan welke ambities we hebben op het gebied van de drie punten van de afvaldriehoek en welke zwaarder weegt.

De mate en manier van bewonersparticipatie, in lijn met het TRIP rapport en onze participatievisie, worden ook vastgelegd in de kaders, evenals de monitoring van het nieuwe beleid. En tot slot ligt de vraag voor of we dit traject (geheel of gedeeltelijk) samen willen doorlopen met Heemskerk.

Om deze kaders te kunnen bepalen stelt het college de volgende tussenstappen voor:

- a) Kick-off met een werkbezoek voor de raad aan de scheidingsinstallatie van PBD en verbrandingsoven samen met de gemeenteraad van Heemskerk.
- b) Een enquête die we breed verspreiden in de gemeente via verschillende media met vragen over de afvalinzameling en waar men behoefte aan heeft.
- c) Een werksessie voor de voltallige raad waarin actief met de afvaldriehoek wordt gewerkt en waarin partijen worden gevraagd om stelling te nemen om zo de kaders te gaan bepalen.

Het resultaat van deze fase is het vaststellen van de kaders voor het nieuwe grondstoffenplan. Naar verwachting kan de raad hier in Q3 2023 over beslissen.

Ontwerpfase

Als de kaders dan zijn vastgesteld, worden verschillende inzamelscenario's doorgerekend op kosten en milieurendement. In het plan wordt ook aandacht besteed aan zogenaamd flankerend beleid, zoals het doelgroepen beleid (er zijn altijd uitzonderingen te bedenken zoals huishoudens met medisch afval, huishoudens met luiers, minima, etc), grofvuil, bijplaatsingen, communicatie bij en na invoering van het nieuwe beleid, toezicht en handhaving, etc. Dit flankerend beleid is cruciaal voor het slagen van elke beleidswijziging. In deze fase maken we gebruik van een beeldvormende avond in de raad om de voorlopige contouren te bespreken en de wensen op te halen.

In deze fase wordt ook de in de kaders afgesproken wijze van participatie uitgevoerd. Er zal dus veel contact zijn met de inwoners waarbij de voorlopige contouren van het beleid worden getoetst.

Het resultaat van deze fase is het vaststellen van het grondstoffenplan met daarin het scenario dat het best toewerkt naar de gestelde doelen. Naar verwachting kan de raad over dit plan beslissen in Q2 van 2024.

Realisatiefase

Na vaststelling van het grondstoffenplan is het van belang dat de vastgestelde maatregelen worden uitgevoerd. Hiervoor stelt het college een uitvoeringsplan op. Als het nodig is wordt de afvalstoffenverordening aangepast. Deze zal dan ter vaststelling aan de raad worden aangeboden.

Als alle maatregelen zijn doorgevoerd en het uitvoeringsplan ten einde is, gebeurt de inzameling vanaf dat moment volgens het nieuwe systeem. In het uitvoeringsplan zal de planning hiervoor worden opgenomen.

Nazorgfase

Bij een groot project als dit, is de nazorgfase belangrijk. In deze fase worden eventuele open eindjes opgelost en afgehandeld. Er wordt door het college terug gekeken naar de uitvoeringsfase. En tot slot wordt de eerder vastgestelde monitoring in gang gezet, waarna regelmatig wordt gerapporteerd aan de raad.

Belangrijke bestuurlijke data op een rij

Bovenstaand proces beschrijft het totale traject en geeft een korte omschrijving van de stappen die we voorstellen. De planning voor dit kalenderjaar ziet er voor de raad als volgt uit:

Kick-of en bedrijfsbezoek samen met raad Heemskerk	=> Q2 2023
Raadsbesluit kaders nieuw grondstoffenbeleid	=> Q3 2023
Beeldvormende avond nieuw grondstoffenbeleid	=> Q4 2023
Raadsbesluit nieuw grondstoffenplan	=> Q2 2024

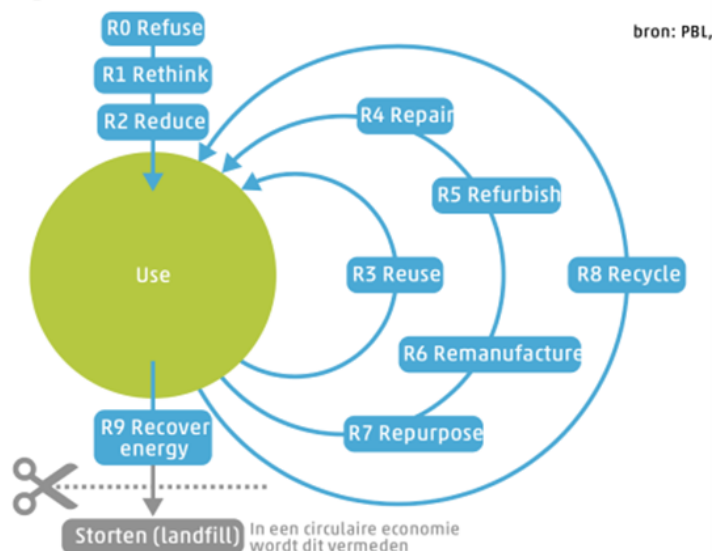
Achtergrondinformatie:

Wettelijke taak

Conform de Wet milieubeheer zijn gemeenten wettelijk verplicht om huishoudelijk afval (gescheiden) in te zamelen. In het Publiek Kader Huishoudelijk Afval hebben gemeenten en Rijk bovendien de ambitie vastgelegd dat de hoeveelheid restafval in 2025 gemiddeld niet meer dan 100 kilogram per persoon per jaar mag zijn en dat 75% van het huishoudelijk afval moet worden gescheiden. Minder restafval en meer gescheiden materiaalstromen vergroten de kansen voor hergebruik. Het geactualiseerde programma Van Afval Naar Grondstoffen (2021-2025) heeft als motto: met optimale afvalscheiding naar hoogwaardige recycling. De kern van het Uitvoeringsprogramma VANG-HHA² is daarmee om gemeenten te helpen bij het volbrengen van hun taak in de keten om goed afval te scheiden, te voorkomen dat waardevolle grondstoffen worden verbrand en zo een bijdrage te leveren aan een circulaire economie. Om gemeenten te stimuleren heeft het rijk in 2015 een prijsprikkel ingevoerd: gemeenten moeten voor elke ton restafval een bedrag aan belasting betalen (in 2022 is dat € 33,58). Dat betekent dat het niet alleen vanuit milieurendement zonde is om geen afval te scheiden, maar ook kostbaar.

R-ladder

Figuur 2.1 Circulaire economie / R-ladder

Afvalstoffenheffing

De gemeente mag de kosten voor de inzameling van huishoudelijk afval dekken via de afvalstoffenheffing. Een belangrijk uitgangspunt voor het vaststellen van de heffing is het circulair/grondstoffenbeleid. Voor de heffing kan de gemeenteraad dus de balans bepalen tussen de ambities op milieu en dienstverlening en de verdeling van de kosten over de huishoudens.

² Van Afval Naar Grondstof – HuisHoudelijk Afval